

JulkICT Huotari Maarit(VM)

28.11.2017
JULKINEN

Asia

Komission julkinen kuuleminen julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäyttöä koskevan direktiivin (PSI-direktiivi) tarkistamisesta

Kokous

U/E/UTP-tunnus**Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu**

Komissio on käynnistänyt julkisen kuulemisen julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäytöstä annetun Euroopan Parlamentin ja neuvoston direktiivin (2003/98/EY, jäljempänä PSI-direktiivi) tarkistamisesta. Direktiiviä on aiemmin muutettu direktiivillä 2013/37/EU.

Digitaalisia sisämarkkinoita koskevan strategian väliarvioinnissa (COM(2017) 228) komissio katsoi, että datataloutta koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan julkisten ja julkisesti rahoitettavien tietojen saatavuutta ja uudelleenkäyttöä koskeva aloite, jonka valmistelun komissio toteaa kuulemisasiakirjassa käynnistäneensä. Komissio on tunnistanut myös tarpeen tarkastella yksityisten tahojen hallussa olevan yleishyödyllisen tiedon tilannetta.

Julkisella kuulemisella komissio pyytää näkemyksiä siitä, ovatko PSI-direktiivin tavoitteet toteutuneet ja miten direktiiviä tulisi jatkossa kehittää. Kuuleminen alkoi 19.9.2017 ja päättyi 12.12.2017.

Suomen kanta

Suomi pitää PSI-direktiiviä edelleen tarpeellisenä eikä merkittäviä muutostarpeita ole havaittu. Suomi pitää kuitenkin hyvänä, että PSI-direktiivin tarkistamisen yhteydessä selvitetään mahdollisuuksia edistää yleishyödyllisiä palveluja tuottavien yhteisöjen hallussa olevien tietojen uudelleenkäyttöä esimerkiksi avoimena datana.

PSI-direktiivin arviointi

Suomen näkemyksen mukaan PSI-direktiivi on osaltaan tukenut jäsenvaltioita saattamaan julkisen sektorin hallussa olevaa tietoa uudelleenkäyttöön. Erityisesti se on yhdenmukaistanut tietovarantojen

avaamisen periaatteita ja käytäntöjä EU-jäsenvaltioissa. PSI-direktiivi on edistänyt avoimuutta, tietoon perustuvia innovaatioita ja kilpailua.

Toisaalta on huomattava, että uudelleenkäyttöä ovat edistäneet myös muut tekijät. Suomessa julkisten tietojen avaaminen on ollut jatkumoa perustuslain (731/1999) julkisuusperiaatteelle ja julkisuuslainsäädännölle. Lisäksi kehitystä ovat edesauttaneet kansainvälinen avoimen datan liike sekä avoimen datan kansalais- ja kehittäjäyhteisöt.

Vaikka tietovarantojen saatavuudessa on edistytty, on julkisen sektorin hallussa olevien tietojen hyödyntämiselle edelleen esteitä, etenkin rajat ylittävässä tiedon vaihdossa. Esteet liittyvät esimerkiksi jäsenmaiden toisistaan poikkeaviin maksuperusteisiin, tietojen yhteentoimivuuteen, koneluettavuuteen ja löydettävyyteen. Tästä syystä Suomi pitää PSI-direktiiviä edelleen tarpeellisena.

PSI-direktiivin tarkistaminen

Suomessa ei ole havaittu merkittävää tarvetta PSI-direktiivin muuttamiselle. Mikäli PSI-direktiiviä kuitenkin katsottaisiin tarpeelliseksi muuttaa, Suomi kiinnittää huomiota seuraaviin tekijöihin.

Suomi pitää hyvänä, että yksityisen tahon hallussa olevan yleishyödyllisten palvelujen tuotannossa syntyvän tiedon avaamista selvitetään PSI-direktiivin tarkistamisen yhteydessä. Yleishyödyllinen tieto, joka liittyy läheisesti yhteiskunnan keskeisiin toimintoihin, olisi toivottavaa asettaa saataville riippumatta siitä, onko toiminta ulkoistettu yksityiselle palveluntuottajalle. Tämä yhdenmukaistaisi PSI-direktiivin soveltamista palveluntuottajasta riippumatta ja edesauttaisi rajat ylittävien tietotuotteiden ja -palveluiden luomista.

Tällainen PSI-direktiivin laajennus edellyttäisi kuitenkin yleishyödyllisten tietojen tarkempaa määrittelyä ja vähintään tietoa-aineistokohtaista tarkastelua. Myös aineistojen immateriaalioikeuksiin kuten tekijänoikeuksiin ja liikesalaisuuksiin sekä henkilötietojen suojaan tulee edelleen kiinnittää asianmukaista huomiota.

Tiedon laatuun, reaaliaikaisuuteen ja luotettavuuteen on syytä kiinnittää huomiota. Tiedon luotettavuutta edistävät erityisesti aineistojen selkeä lisensiointi sekä se, että tietojen alkuperä ja muutoshistoria ovat selvillä. Vastuiden selkeyttäminen tietoa tuottavien viranomaisten ja tietojen käyttäjien kesken edesauttaa myös tiedon liikkuvuutta.

Suomi pitää yleisesti tärkeänä edistää datan hyödyntämistä, saatavuutta, uudelleenkäyttöä ja yhteentoimivuutta EU:n datatalouden rakentamiseksi. Suomi tuo kuitenkin esiin, että näitä tavoitteita voidaan edistää myös muuten, kuin lainsäädännön keinoin. Sääntelyn ei suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tulisi ylittää sitä, mikä on tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeen.

Yksityisen tahon hallussa olevan yleisen edun mukaisen tiedon saattaminen julkisen sektorin elinten saataville

Suomi pitää hyvänä sitä, että yksityisen tahon hallussa olevan yleisen edun mukaisen tiedon avaamista selvitetään yleisesti PSI-direktiivin tarkistamisen yhteydessä. Mikäli tällaisia tietoaaineistoja avataan laajemmin, tämä hyödyttää myös julkisen sektorin elimiä.

Suomi pitää lisäksi perusteltuna selvittää yleisen edun mukaisen tiedon saattamista erityisesti julkisen sektorin elinten saataville. Suomi pitää julkisessa kuulemisessa esitettyä kysymystä kuitenkin tältä osin monitulkintaisena. Kysymyksen asettelua tulisi asian jatkovalmistelussa selkeyttää, erityisesti lähtökohtien ja tavoitteiden osalta. Asiassa tulisi myös ottaa huomioon kysymyksen suhde muuhun EU-lainsäädäntöön ja jäsenvaltioiden kansalliseen lainsäädäntöön.

Pääasiallinen sisältö

PSI-direktiivi

PSI-direktiivin tarkoituksena on edistää julkisen sektorin hallussa olevien tietojen uudelleenkäyttöä sisämarkkinoilla. Se sisältää säännöksiä esimerkiksi uudelleenkäytön maksujen määräytymisestä, tietopyyntöjen käsittelystä sekä saatavilla olevien tietoaaineistojen muodoista. Pääperiaatteen mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että asiakirjoja voidaan käyttää uudelleen kaupallisiin tai muihin kuin kaupallisiin tarkoituksiin PSI-direktiivin sisältämin ehdoin. PSI-direktiivi ei vaikuta yksilöiden suojaan henkilötietojen käsittelyssä eivätkä kolmannen osapuolen teollis- ja tekijänoikeuksien piiriin kuuluvat asiakirjat kuulu direktiivin soveltamisalaan.

Julkisen kuulemisen sisältö

Komission julkinen kuuleminen on jaettu kolmeen osaan. Kyselyn ensimmäinen osa koskee PSI-direktiivin täytäntöönpanon ja toiminnan arviointia. Tarkoituksena on arvioida, onko direktiivi nykymuodossaan vastannut kansalaisten ja elinkeinoelämän tarpeita. Toinen osa koskee lainsäädännön mahdollisia tulevia parannuksia. Se sisältää myös kysymyksiä siitä, missä määrin julkisen palvelun tuotannossa syntyvä tieto on tai sen pitäisi olla saatavilla uudelleenkäytettäväksi riippumatta palvelun tuottajatahosta. Kyselyn kolmannessa osassa käsitellään erikseen mahdollisuutta, että yksityisen sektorin yhteisöiltä tuleva tieto voitaisiin tuoda julkisen sektorin elinten saataville ja käyttöön, kun tätä voidaan perustella yleistä etua koskevilla näkökohdilla.

Suomi vastaa kuulemiseen jäsenmaana lyhyellä positiopaperilla.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Sisämarkkinajaosto (EU-8), kirjallinen menettely 4.12.□8.12.2017

Viestintäjaosto (EU-19), kirjallinen menettely 4.12.□8.12.2017

Tutkimus ja innovaatio -jaosto (EU-20), kirjallinen menettely
4.12.□8.12.2017

Liikennejaosto (EU-22), kirjallinen menettely 4.12.□8.12.2017

Kulttuuri ja av-palvelut -jaosto (EU-31), kirjallinen menettely
4.12.□8.12.2017

Valmistelun aikana on oltu yhteydessä Ahvenanmaan maakunnan hallintoon. Maakunnan hallinto on ilmoittanut, että se ei tule ottamaan osaa julkiseen kuulemiseen.

Eduskuntakäsittely

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

PSI-direktiivin täytäntöönpano ei ole Suomessa edellyttänyt lainsäädäntömuutoksia. Perustuslain (731/1999), valtion maksuperustelain (150/1992), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) sekä julkisen hallinnon tietohallinnon ohjauksesta annetun lain (2011/634) on katsottu olevan PSI-direktiivin mukaisia sekä muodostavan riittävän pohjan direktiivin tavoitteiden toteuttamiselle.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 1 ja 4 kohdan mukaan maakunnalla on lainsäädäntövalta maakunnan hallitusta sekä sen alaisia viranomaisia ja laitoksia sekä maakunnassa sijaitsevien kuntien hallintoa koskevissa asioissa. Maakuntalakien itsehallintolain 19 §:ssä tarkoitettussa lainsäädäntövalvonnassa on katsottu, että edellä mainittujen viranomaisten hallussa olevien asiakirjojen julkisuus on maakunnan lainsäädäntövaltaan kuuluva asia.

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Komission kuulemisasiakirja on julkaistu sivulla
https://ec.europa.eu/info/consultations/public-consultation-review-directive-re-use-public-sector-information-psi-directive_fi.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/ Maarit Huotari, maarit.huotari@vm.fi, puh. 050 347 3014
VM/ Anne Kauhanen-Simanainen, anne.kauhanen-simanainen@vm.fi,
puh. 040 090 8641
VM / Olli-Pekka Rissanen, olli-pekka.rissanen@vm.fi, puh. 040 861
0060

EUTORI-tunnus

EU/2017/0939

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa
Tiedoksi
